

> *Verlag - sfeerimpressie*

Regiotafel Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie – Regio Oost: verslag en sfeerimpressie

Aan
Deelnemers

Vught, versie 20 maart 2017

Van
Igno Pröpper, Lonneke van Oort en Krist Dekkers

*www.partnersenpropper.nl
www.opgavengestuurdwerken.nl*

PARTNERS+PRÖPPER
DENKERS EN DOENERS VOOR DE PUBLIEKE ZAAK

Inhoudsopgave

Introductie	1
Plenaire aftrap	2
Sprekers	2
Kernpunten van de pitchers	4
Ter inspiratie: deltaplan voor inhoudelijk vraagstuk én voor samenwerking	5
Aan de slag in werkgroepen	6
Intensieve samenwerking en goede energie!	6
Kernresultaten uit de werkgroepen	7
Resultaten uit de werkgroepen.....	9
Poster 1.....	9
Wat gaat goed?.....	9
Wat moet beter?.....	9
Wat moet in het DPRA?	9
Hoe gaan we dit met elkaar realiseren?	10
Poster 2	10
Wat gaat goed?.....	10
Wat moet beter?.....	10
Wat moet in het DPRA?	11
Hoe gaan we dit met elkaar realiseren?	11
Poster 3.....	11
Wat gaat goed?.....	11
Wat moet beter?.....	11
Wat moet in het DPRA?	12
Hoe gaan we dit met elkaar realiseren?	12
Poster 4	13
Wat gaat goed?.....	13
Wat moet beter?.....	13
Wat moet in het DPRA?	13
Hoe gaan we dit met elkaar realiseren?	13
Conclusie en afsluiting.....	14

Introductie

In de avond van 9 maart 2017 vond de 5e Regiotafel "Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie" (DPRA) plaats in Deventer.

Doel van de bijeenkomst

- 1 Herkennen/ erkennen van de urgentie van ruimtelijke klimaatadaptatie.
- 2 Agenderen van het ambitieniveau: Klopt het dat een 'Niveausprong' nodig is?
- 3 Agenderen van wat nodig is: Hoe dit ambitieniveau te realiseren?

Net als in Brabant heeft ook deze bijeenkomst een grote opkomst. Het doet goed om te zien dat er zoveel betrokkenheid is.

Plenaire aftrap

Sprekers

Bert Boerman

Gedeputeerde provincie Overijssel

- Klimaat speelt een belangrijke rol.
- We hebben niet alles gedeeld met anderen, hebben we de juiste strategie wel te pakken?
- Dit is een grote maatschappelijke opgave. We zitten in de haarvaten, er is geen geld.
- Er is nog geen begin van een handelingsperspectief!

Andries Heidema

*Burgemeester,
gemeente Deventer
Vice voorzitter Stuurgroep DPRA*

Hoe kunnen we het Deltaplan handen en voeten geven? Als klimaatverandering, meer dan alleen de waterveiligheid. Aanvankelijk slechts een bescheiden deel in het deltaplan. Inmiddels zijn veiligheid, zoet water en nu als 3e ruimtelijke adaptatie gekozen. Er zijn afgelopen jaren veel fantastische dingen gebeurd, niet nieuw. Toch is de snelheid klimaatverandering hoger. **Buien zoals voorspelt voor 2050 zijn er nu al regelmatig.**

Redden we het? Is de opgave niet groter? Deze opgave is regionaal, er is maatwerk voor nodig. Waterschappen en gemeenten, wat heeft u nodig? Op Prinsjesdag presenteren we versie 1.0 waarin de essentie staat. Hiervoor halen we vandaag de input op.

Hittestress is bijvoorbeeld iets waarvan we nog onvoldoende weten hoe ermee om te gaan. Het samenhangende verhaal is nog een forse opgave.

Sofie Stolwijk

*Projectleider landelijk DPRA-team
Ministerie van Infrastructuur en
Milieu*

"Ik ben Projectleider DPRA. We werken met een interbestuurlijk projectteam dat bestaat uit waterschappen, provincie en het rijk. Het is een nationaal bredere projectgroep omdat het een nationaal plan moet worden.

Dit is de laatste bijeenkomst en ik ben blij dat er zoveel mensen zijn gekomen.

Waarom een Deltaplan? Er ligt een deltabeslissing waarin is afgesproken dat er in 2050 Nederland een klimaatbestendige en water robuuste inrichting heeft. Met het Deltaplan richten we ons dus op een klimaatbestendige situatie in 2050, maar we zien nu al dat er in 2020 al veel meer gerealiseerd moet worden dan we eerder dachten. De urgentie heeft dus toegenomen en uit de evaluatie blijkt dat we met de huidige werkwijze de doelen niet gaan halen. Er moet dus een tandje bij.

Het Deltaplan beoogt concretisering en operationaliseren van (tussen)doelen. Er zijn in het hele land veel voorbeelden en aanpakken. Kennisdeling en -ontwikkeling is een belangrijk onderwerp omdat we nog ontzettend veel van elkaar kunnen leren. Het dient ook ten behoeve van overzicht slagkracht en wederzijdse inspiratie, maar moet ook vooral een handelingsperspectief bieden voor het versnellen van de transitie in ieders praktijk.

De scope van het deltaplan: Het Deltaplan behandelt wateroverlast, hittestress (vooralsnog nog een beetje ondergeschikt), overstroming en droogte.

We moeten kijken naar bebouwde omgeving, landelijk gebied en samenhang daartussen. Bodemdaling staat inderdaad ook op het netvlies omdat het de kwetsbaarheid van het klimaat vergroot.

De reikwijdte van het Deltaplan. Het is een publiek én privaat plan. Het is niet alleen van overheden. Er zijn ook bijeenkomsten van niet overheidspartijen. Ook daar is veel energie en enthousiasme. Mensen willen ambassadeur worden in hun branche. Dat is een punt dat we goed kunnen en moeten benutten.

Belangrijk punt zal ook zijn het kiezen van een goede sturingsfilosofie. Trefwoorden zijn in ieder geval samenwerking, stimuleren en faciliteren. [...]

Dan, de governance. Het Deltaplan wordt opgebouwd uit regionale plannen. Daarom is de regionale betrokkenheid zo belangrijk. De vraag is wat willen we

bereiken en hoe gaan we samenwerken? En wat voor governancestructuur willen we opbouwen om te kunnen samenwerken?

Ook hoe krijgen we burger, bedrijfsleven en MO aan boord?

Tot slot: de planning is krap. Voor de zomer moet het plan er zijn zodat het op Prinsjesdag kan worden aangeboden. We zijn nu bezig met regio- en thematafels en daarna gaan we schrijven. In mei/juni is het niet af. Het is een 1^e plan wat jaarlijks zal worden geactualiseerd.”

Kernpunten van de pitchers

Om de urgentie en behoeftes in de regio Oost met betrekking tot het Deltaplan ruimtelijk adaptatie te illustreren, werden 3 pitches gegeven.

Josan Meijers

*Gedeputeerde provincie
Gelderland*

“We moeten tegen een stootje kunnen. De provincie zit in een spinnenweb met meerdere spinnen. Verbinden is belangrijk en dat past bij de rol van de provincie. We kunnen partijen bij elkaar brengen, helpen in kennis te delen en meer, want wij zien veel partijen bezig met de opgave. We gebruiken graag dit web als infrastructuur. Daarnaast moeten we een bijdrage leveren uit onze kerntaken. Hoe kunnen we onze doelen verbinden met DPRA – doelen?”[...]

Dirk-Siert Schoonman

*Heemraad,
Waterschap Vallei en Veluwe
&
Dagelijks bestuurslid,
Uni van Waterschappen*

“We moeten de urgentie nog tussen de oren krijgen. Is dat ook in het westen? Ik denk het niet. [...] Als er 150mm regen valt, waar blijft het dan? We moeten de systemen niet meer apart bekijken. We moeten nadenken over de ruimtelijke indeling, straten klimaatactief maken et cetera. [...]”

- Maatregelen moeten meerdere doelen bedienen.
- Landelijk systeem ligt ook in stedelijk gebied
- Er moet meer kennis komen en die uitwisselen.
- Dit onderwerp niet eenzijdig aanpakken.
- Een voorbeeld waar stad iets voor de omgeving kan betekenen: Wijk Deventer, hoe inwoners hemelwater afkoppelen.

Harriët Tiemens

Na realisatie van het Ruimte voor de Rivierproject omarmen we nu de Waal, terwijl we er vroeger alleen aan lagen. Hittestress helpt soms ook, omdat je dan meer groen kunt aanbrenge op plekken waar men het soms niet wil vanwege overlast van de blaadjes.

*Wethouder,
gemeente Nijmegen*

Met het uitvoeren van een Regionale Adaptatie Strategie (RAS) is toch geld nodig, wat niet is voorzien in gemeentefonds. Ruimtelijke adaptatie kan een bijdrage leveren aan Ruimte voor de Waal en een leefbare stad. Is het echt nodig om eerst een beleidsnota op te stellen, kan niet meteen gestart worden met realisatie? Het maken van plannen is vaak nodig om budget los te krijgen. Misschien is het wel de opdracht om een zo dun mogelijk plan te schrijven. Het onderwerp is gebaat bij experimenteeruimte.

Ter inspiratie: deltaplan voor inhoudelijk vraagstuk én voor samenwerking

Igno Pröpper

*(dagvoorzitter)
Directeur Partners+Pröpper*

De term 'Deltaplan' is terecht gekozen. Het vraagstuk is immens. 'Deltaplan' verplicht om uit een ambitieus vaatje te tappen. Het gaat dan niet alleen om de inhoud – ruimtelijke adaptatie aan het klimaat: het omgaan met veel water en veel hitte, maar ook om de kwaliteit van samenwerking tussen overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgers'. De opgave is om veel meer te werken vanuit integrale opgaven in plaats van vanuit 'kokers' of deze nu opgetrokken worden vanuit een sector, een thema of een actor. Dit vraagt denken in termen van 'aandeelhouderschap' in gemeenschappelijke opgaven. In deze opgaven kan het naast klimaat ook gaan om economie, natuur en landbouw, cultuur, leefbaarheid, woningbouw etc. Binnen deze benadering kan je nog steeds specifiek inzoomen vanuit de optiek van ruimtelijke klimaatadaptatie. De term 'portfoliomanagement' is dan van toepassing waarbij je aandeel neemt in meerdere kansrijke en belangrijke opgaven, waar je inschat dat deze opgaven een goede bijdrage leveren aan ruimtelijke klimaatadaptatie. Samenwerken dwars door organisatiegrenzen is nodig, publiek en privaat, met partners vanuit verschillende schaalniveaus.

Animatiepresentatie Igno Pröpper (youtube)

Aan de slag in werkgroepen

**Intensieve samenwerking
en goede energie!**

Kernresultaten uit de werkgroepen

Wim Stegeman

Waterschap Vechtstromen

1. Bewustwording bevolking, scepsis wegnemen, KNMI afgelopen 100 jaar levert bewijs.
2. Learning by doing, plaatselijk initiatief, ga gewoon aan de slag.
3. Teveel schotten in bestuur, zo integraal mogelijk benaderen. Voel je er samen verantwoordelijk voor.

Hans de Jong

Waterschap Drents Overijsselse Delta

1. Initiatieven uit de samenleving omarmen, dat hebben we lang achterwege gelaten vanwege regels en verordeningen. Zelf eigen tuin ontkoppelen. In Zwolle lastiger omdat men nog nooit water heeft gezien.
2. Klimaatatlas is er binnenkort zodat je ziet wat er gebeurd bij buien. Zo de wijk in, herkenning bespreken.
3. Niet samenwerking zoeken, maar echt beginnen met probleem centraal stellen. Men prioriteert op doelen, ten koste van ander doel.

Peter Schrijver

Waterschap Rijn en IJssel

- Wateroverlast breed gedeeld, herkenbaar. Hittestress echter niet, beleving lastiger in beeld te brengen.
1. Onderscheid wat echt niet toelaatbaar is zoals ziekenhuizen onder water, tunnel onder water et cetera.
 2. Gemeenten en waterschappen investeren, meekoppelen nodig door provincie en overheid.
 3. In omgevingsvisie klimaatadaptatie meenemen.

Ed Anker
Gemeente Zwolle

1. Alles is belangrijk: kennis delen, samenwerken.
2. Laaghangend fruit gaat goed, wat beter moet is de strategie.
3. DPRA moet met heleboel partijen. Bijvoorbeeld Heijmans, Tauw hebben goed ideeën. Durven we het vraagstuk bij andere partijen neer te leggen? Partijen doen dat graag.
4. Je moet de gemeente een taak geven, zij zijn goed in lokale netwerken.
5. Kennis krijgen over urgentie, gebied et cetera.
6. Opportunisme is mooi, maar durf doelen te formuleren.
7. Concreet aan de slag.

Harriët Tiemens
Gemeente Nijmegen

Een heel praktisch ingestelde groep:

1. Mee koppelen, iedere ingreep bedenken wat de meekoppelkansen zijn. Benut dat!
2. Communicatie.... iets viraal doen? Bijvoorbeeld app waarmee je kan zien waar het water blijft.
3. Plannen indienen, hoe? Wel concrete plannen. Particulieren moeten het doen, dus ruime subsidie.

Resultaten uit de werkgroepen

Uitwerkingen aan de hand van de posters.

Poster 1

Wat gaat goed?

- Meer 'klimaat bewust' zijn.
- Waterverhaal leeft wel.

AANSPREKENDE EN LEERZAME VOORBEELDEN:

- Groene daken-regeling --> hoort proces bij! (nationale campagne). Brede opgave --> Voordeel voor bewoners.
- Stadshagen, ambassadeurs eigenwijk.
- Tuin Coaches.
- Groot onderhoud koppelen aan... contact benutten.
- Verleiden met regeling.
- Ander profiel straten/ rainproof.
- Projectenboek aanbieden 'Twente'.

Wat moet beter?

- Inwoners?
 - Hittestress? --> nog heel stevig.
 - Gevolgen klimaat effecten nog niet breed bekend.
 - Voelen zicht beperkt probleemeigenaar.
 - Inzetten op eigen verantwoordelijkheid.
 - Handelingsperspectief individuen.
 - Collectief maken.
-
- > Meer integraal, koppelen aan energie- ambitie meekoppel kansen.
 - > Verdroging in 'hoog Nederland', met name bij landbouw.
 - > Beter communiceren over zoetwater programma.
 - > Kennis benutten, meer verbanden leggen.
 - > Verplichting afkoppeling van private ruimte/ nu alleen bij nieuwbouw (dus ook bij bestaande bouw inbrengen).
 - > Wat kunnen we doen tegen verdroging.
 - > Breed verhaal maken: Leefbaarheid.

Wat moet in het DPRA?

Inhoudelijke ambities/ Urgentiepunten

- Prestatie – indicatoren --> stimuleert andere partijen.
 - > Incentives organiseren + Communicatie.
 - > Koppelen met Gezondheid --> kwetsbaarheid.
- Benutten inbreidingslocaties --> koppelen aan wateropgave + Vergroenen, vervolgens verbinden aan gezondheid/ kwetsbaarheid.
- KANSEN breed benutten --> impuls publieke ruimte= verbetering private ruimte.
- Breed verhaal maken: Leefbaarheid.
- Verplichting afkoppelen van private ruimte drukriolering/ nu alleen bij nieuwbouw, maar ook bij bestaande bouw invoeren.
- Wat kunnen we doen tegen verdroging?!

'Succes-vraag': wanneer zijn we succesvol?

- Samenhang beheer openbare ruimte, ook intern verbinding leggen.

Hoe gaan we dit met elkaar realiseren?

- Aanknopingspunt rioleringsplan.
- Probleem gericht aanpakken.

Optie 'Doel-middel' benadering.

Extra middelen:

GELD:

- De 'plus' voor inrichten openbare ruimte.
- 'Smeergeld'.
- Burgerinitiatieven Stimuleren.
- Mee koppelen hoeft niet veel extra te kosten.
- Bundelen van projecten/ regionale plannen.
- Cofinanciering rijk?
- Waterschappen de pot laten beheren?
- Rol provincies.

COMMUNICATIE:

- Stimuleren/ activeren.
- Bewustwordingen collectief stimuleren, gezamenlijke communicatie strategie.
- Apps.
- 3D --> visualisering van risico's.
- Eigen huis en tuin.

Weten – Willen – Werken: wat eerst?

- Meekoppelen met, openbare ruimte en energie transitie.
- Communiceren over handelingsperspectief burgers. (wat kunnen mensen zelf).

Poster 2

Wat gaat goed?

- Kennis delen.
- Samenwerken Partijen.
- Investeringsprogramma IJssel vecht D.
- Laaghangend fruit gaat goed.
- Zutphen Gemeente + WS R&Y.

AANSPREKENDE EN LEERZAME VOORBEELDEN:

- Vechtpark H.

Wat moet beter?

- Bewust worden gaat beter door:
 - > Handelingsperspectief.
 - > Uitdagen.
- Integrale aanpak.
- Gebruik maken van Innovaties kennis instellingen en ondernemers.
- Netwerk moet groeien.
- R.A. Plaats in omgevingsvisie.
- R.A. plaats gen in voor agenda's visies.

- Integraal.
- Relatie overheden + ondernemers.
- Corporaties betrekken.
- Strategie moet beter.
- Moeilijke projecten moeten beter.
- 'Dwang' vanuit waterschap.

Wat moet in het DPRA?

Inhoudelijke ambities/ Urgentiepunten

Kennis over urgentie	-->	Burger in stelling brengen
Kennis over gebied	-->	Burger in stelling brengen
Kennis over mogelijkheden	-->	Bedrijfsleven
Stimuleren van innovaties	-->	Meer snelheid

'Succes-vraag': wanneer zijn we succesvol?

- Tussenschappen met mijlpalen.

Hoe gaan we dit met elkaar realiseren?

- Maak voorbeelden.
 - > Dijk – Slotdijk.
- Onderzoek naar noodzakelijke euro's.
- Integraal.
- Werken vanuit de opgave.
- Strategie.
- Gemeenten kiezen centrale rol.

Weten – Willen – Werken: wat eerst?

- Onderzoek naar Noodzakelijke euro's.

Poster 3

Wat gaat goed?

- Best al veel bekend bijvoorbeeld:
 - > Waar hoosbuien en dergelijke zijn en hitte.
 - > Ook al veel initiatieven gaande nu, daarop doorwerken.
- Weten, willen, werken is er: Komt niet na elkaar, moet elkaar afwisselen.
- Learning by doing! In wisselwerking.

Wat moet beter?

- Werken aan leefbare, veerkrachtige stad toekomst.
- Niet over klimaatadaptatie hebben, wat moet concurreren met andere thema's.
- Als basis zien van 2050, van onze kinderen --> is weten
- Klimaat beleid niet alleen koppelen aan leefbaarheid, ook aan economische doelen + sociale doelen. Dan bereik je het meeste.
- Domeinen doorbreken.
- Niet in vakdisciplines blijven hangen, maar integraal werken (cross over in organisaties al).
- Niet in zuilen werken.
- Gloeiendhete breipen lid onder ander, samenhang creëren, in verbinding 't samen legenda maken.
- Vernieuwend werken.
- Innovatieve ICT methodes kunnen helpen integraal samen te werken.

SAMENWERKING RIJK EN REGIONAAL

- Ontbreekt in verkiezingsprogramma's. In alle media moet het naar voren komen.
- Overheden moeten faciliteren. Rijk moet agenderen (verkiezingsprogramma's).
- Regionaal + lokaal werken overheden genoeg samen.
- Naar Rijk niet samen werken voldoende.
- Staat nu niet in de verkiezingsprogramma's en ook niet in de bouwbesluiten.
- En de regulering dan? Hoe doe het in de relatie tot omgevingswet enzovoorts?
- Zet je zaken in bijvoorbeeld bouwbesluit dan gaat dat ertegen in. Hier goed balans in zoeken. Regelgeving <--> deregulering.

BEWUSTWORDING:

- Bewustwording ontbreekt het aan.
- Ook weten waar zitten knelpunten? --> inventariseren.
- Normenkader is nodig.
- Bij burger leeft het nog totaal niet. Dringend stimuleren dat ze meedoen!
- Verantwoordelijkheden overheid + burger helder maken.
- Van onderop acties van de grond kunnen krijgen verschilt per gemeente, Sommige steden gaat het beter af dan andere. Platteland weet anders maatwerk nodig (Qua problematiek en betrokkenheid.

Wat moet in het DPRA?

Inhoudelijke ambities/ Urgentiepunten

URGENTIE BEPALEN:

- Deltaprogramma zijn namen en urgentiekader nu bij DPRA vaak nog alleen leuke acties. Urgentie ook hier helder worden.
- Analyse kansen oplossen problemen ten opzichte van geld, de kosten, maken.
- Is goed, risico is wel dat er dan niets gebeurt.
- Verhoudingen moeten goed zijn. Risicotesten + risico afweging.
- Beeld is dat het bij DPRA gaat om minder risico's en minder grote belangen en minder geld.
- Hoe urgentie beter onder aandacht brengen? En hoe kunnen het rijk en de provincie hier een rol in spelen.
- Terugkijkend op laatste eeuw --> wat zijn klimaateffecten (2 graden temperatuur stijging).
- Dat verhaal beter vertellen en zicht hot spotproblemen + wat betekend dat voor economie en welzijn.

Hoe gaan we dit met elkaar realiseren?

- Wordt er nu een platform gemaakt om kennis uit te wisselen Rainproof is een goed voorbeeld -> die 10% koplopers, ervaringen delen.
- Verplichten dat huizen zongericht gebouwd worden.
- Ritselmanagers aanstellen met experimentengeld de wijk in over grenzen domeinen heen.
- Zonder beleid iets doen.
- Voorbeelden moeten er zijn van werkende maatregelen.
- Duidelijkheid over resultaten en effecten zijn wel van belang. Niet allemaal samen leuk bezig zijn (alleen ritselen), maar wel helderheid.
- Koppeling aan particulier initiatief --> kansen zo pakken en werken aan bewustwording.
- Ruimte van hardlopers een langzamere. Regie moet bij gemeente + waterschappen liggen. Grens ontkennend die samenwerken. En dan iedereen meenemen.

Weten – Willen – Werken: wat eerst?

- Analyse kansen oplossen problemen ten op zichte van geld, de kosten, maken.

Poster 4

Wat gaat goed?

- Herkenning wateroverlast is goed.
- Hittestress en droogte is minder in beeld.

Wat moet beter?

- Wat is de mate van acceptatie, wil je houden wat je nu hebt of moet je daar in opschuiven.
- Gesprek over aangaan.
- Hoofdwegen/ infrastructuur wegen grote impact bij wateroverlast. Programma vanuit RWS.
- Denk ook aan het internationale component (water uit Duitsland) --> stroomgebiedsniveau, oorzaak --> effectgebied, problematiek per landsdeel/ regio verschilt (ieder niveau) dus afwentelen/ solidariteit volgt.
- Vergroten bewustwording.
- Keuzes tot hoever je ontvricting en schade accepteert.
- En wat daar landelijk voor regelen (bouwbesluit).

Wat moet in het DPRA?

Inhoudelijke ambities/ Urgentiepunten

- Klimaattoets bij inrichting openbare ruimte --> Omgevingswet biedt kans maar is niet vanzelfsprekend agendeer het in het Deltaplan.
- Met alleen meekoppelen gaan we het niet redden dus extra investeringsimpuls is welkom. Lokaal regionaal en landelijk.
- Vraag: Hoe regionaal sans de ambitie formuleren.
- Bestuursakkoord? Als soort van basisniveau, wel concreter niveau dan het huidige niveau (meer mag dan altijd).
- Landelijk ambitieniveau formuleren voor mate van ontvricting, schade, overlast, schade.
- Lokaal/ regionaal ambitie voor het gebied formuleren wat wil je accepteren.
- Deze ontmoeten elkaar.

Hoe gaan we dit met elkaar realiseren?

- Provincie vanuit toezicht houdende rol op klimaat. Bestendigheid toets.
- Klimaat/ duurzaamheidslabel --> benut het bouwbesluit.
- Benut de structuren van samenwerken afvalwater keten.
- Afvalwaterketen om elkaar te inspireren en verdiepen dus wel verbreden naar klimaat/ ruimtelijke adaptatie (maar is niet alles omvattend).

Conclusie en afsluiting

Bert Boerman

Gedeputeerde provincie Overijssel

- Nog geen begin rond het handelingsperspectief?
- Hoe leggen we de verbinding? Meekoppelen.
- Betrek de markt, kijk naar maatwerk.
- Rol van de Provincie? Twee punten, verbinding leggen hoort bij faciliterende rol. Ontbrekende schakel in kaart brengen.
- Doen we het dan ook slim? Ruimtelijk domein regierol meer mogelijk.
- Droogte is onderbelicht.

Stefan Kuks

Voorzitter Stuurgroep DPRA

- Gedeeld eigenaarschap.
- Urgentie wordt bij wateroverlast meer gevoeld dan bij hitte.
- Juni 2016, in het zuiden 600 miljoen schade. In 2050 71 miljard schade.
- Urgentiegevoel aanwakkeren bijvoorbeeld met model, stel bui valt in ons gebied, wat dan?
- Er moet een tandje bij, want een akkerbouwer die 8 ton schade heeft..... Wat is ons antwoord? Daarmee komt de scherpste er in. Dit geldt ook voor de stad.
- Maak analyse van Zwolle en kijk waar prioriteit ligt.
- Waterschappen en gemeenten geven nu al jaarlijks 735 miljoen per jaar uit aan klimaatadaptatie.
- Geld nodig, krijgen bonus op synergie als samenwerking goed is.

Bert vraagt of Stefan ambassadeur wil zijn voor dit programma.